

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 224/03-63

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť M. B., bytom B., zastúpeného advokátom Mgr. R. T., PhD., B., ktorou v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 3 Nt 717/03 namieta porušenie čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Nt 717/03 **p o r u š i l** právo M. B. vyplývajúce z článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a z čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003 **z r u š u j e .**

3. M. B. n e p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

5. M. B. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 16 030 Sk (slovom šesťnásťtisíctridsať slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jeho právnomu zástupcovi Mgr. R. T., PhD., Advokátska kancelária, B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 224/03-44 z 10. decembra 2003 bola prijatá na ďalšie konanie s'ťažnosť M. B., bytom B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. R. T., PhD., B., ktorou v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 Nt 717/03 namieta porušenie čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak s'ťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 19. februára 2004, ako aj okresný súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 12. februára 2004 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd pritom vychádzal z písomných dôkazov nachádzajúcich sa v jeho spise.

Z prijatej časti sťažnosti a z jej doplnení doručených ústavnému súdu 14. novembra 2003 a 19. februára 2004 vyplýva, že sťažovateľ požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 3 Nt 717/03 boli porušené základné práva sťažovateľa vyplývajúce z čl. 5 ods. 4 dohovoru, čl. 17 ods. 2, čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy. Ďalej sťažovateľ požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, ktoré by mal zaplatiť okresný súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Žiada tiež, aby ústavný súd alternatívne alebo zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003, alebo okresnému súdu prikázal uznesenie sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003 doručiť obhajcovi sťažovateľa JUDr. J. H. a po uplynutí lehoty na podanie sťažnosti všetkým oprávneným osobám predložiť vec na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Napokon požaduje aj náhradu trov právneho zastúpenia do rúk právneho zástupcu v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

Sťažovateľ uvádza, že uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu justičnej polície Policajného zboru v Bratislave sp. zn. ČVS: OÚJP-91/2003 z 25. januára 2003 bolo proti nemu začaté trestné stíhanie pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona. Na základe návrhu Okresnej prokuratúry Bratislava I z 25. januára 2003 bol uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Nt 16/03 z 27. januára 2003 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Rovnakým uznesením bol sťažovateľovi ustanovený z dôvodu nutnej obhajoby za obhajcu advokát JUDr. V. B. Sťažovateľ prostredníctvom ustanoveného obhajcu 6. februára 2003 požiadal o prepustenie z väzby, resp. alternatívne o nahradenie väzby peňažnou zárukou. Uznesením okresného súdu sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003 bola zamietnutá tak žiadosť o prepustenie z väzby, ako aj alternatívna žiadosť o nahradenie väzby peňažnou zárukou. Dňa 7. mája 2003 si sťažovateľ zvolil za obhajcu JUDr. J. H. V tom čase bola jeho trestná vec ešte v štádiu prípravného konania, lebo 6. mája 2003 došlo ku oboznámeniu sťažovateľa s výsledkami vyšetrovania. Pri tomto úkone sťažovateľ ústne do zápisnice opätovne požiadal o prepustenie z väzby. Podaním zvoleného obhajcu z 13. mája 2003 došlo ku doplneniu ústnej žiadosti o prepustenie z väzby zo 6. mája 2003, a to o alternatívnu žiadosť o nahradenie väzby sľubom, resp. zložením peňažnej záruky, ale aj zárukou záujmového združenia. Uznesenie

okresného súdu sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003 bolo sťažovateľovi doručené až 14. mája 2003 a ustanovenému obhajcovi JUDr. V. B. až 19. mája 2003. Uznesenie bolo JUDr. V. B. doručované napriek tomu, že dňom 7. mája 2003 jeho oprávnenie obhajovať sťažovateľa zo zákona zaniklo tým, že si tohto dňa sťažovateľ zvolil za obhajcu JUDr. J. H. Zvolený obhajca JUDr. J. H. po prevzatí obhajoby informoval ustanoveného obhajcu JUDr. V. B. Zvolený obhajca o existencii konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 3 Nt 717/03 nevedel, lebo ani sťažovateľ, ale ani ustanovený obhajca ho o tom neinformovali. Práve preto zvolený obhajca JUDr. J. H. ani neinformoval okresný súd do spisu sp. zn. 3 Nt 717/03 o prevzatí obhajoby sťažovateľa. Dňa 6. júna 2003 bola na sťažovateľa podaná na okresnom súde obžaloba pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona a táto trestná vec sa na okresnom súde viedla pod sp. zn. 4 T 33/03. Zvolený obhajca JUDr. J. H. 16. júna 2003 nahliadol do spisu sp. zn. 4 T 33/03 a až vtedy z neho zistil, že prebieha konanie pod sp. zn. 3 Nt 717/03, v ktorom došlo 26. marca 2003 ku vydaniu uznesenia o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradenie peňažnou zárukou. Následne zvolený obhajca 19. júna 2003 podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003 sťažnosť. Na hlavnom pojednávaní konanom 23. júla 2003 okresný súd prepustil sťažovateľa z väzby, lebo prijal záruku kolektívu pracovníkov prevádzky Berlínka – Café restaurant Domenico spoločnosti AZ, s. r. o. Napokon 8. augusta 2003 okresný súd vrátil zvolenému obhajcovi JUDr. J. H. sprievodným listom zo 4. augusta 2003 sťažnosť z 19. júna 2003 so všetkými vyhotoveniami s tým, že sťažovateľ bol už prepustený na slobodu.

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Nt 717/03 k porušeniu jeho základných práv.

1. K porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy (v sťažnosti uvedenému pod bodom III) došlo predovšetkým tým, že hoci žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola okresnému súde doručená 6. februára 2003, okresný súd o nej rozhodol zamietajúcim uznesením až 26. marca 2003, pričom uznesenie bolo doručené sťažovateľovi až 14. mája 2003. Dosiaľ však uznesenie nebolo doručené zvolenému obhajcovi JUDr. J. H. a nebolo ani predložené vyššiemu súde na rozhodnutie

o podanej sťažnosti. Naopak, došlo k tomu, že všetky vyhotovenia sťažnosti okresný súd 8. augusta 2003 vrátil zvolenému obhajcovi bez toho, aby bola sťažnosť meritórne prejednaná. Tým došlo k tomu, že do dnešného dňa žiaden všeobecný súd v merite veci nerozhodol o tom, či pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa po 6. februári 2003 bolo alebo nebolo v súlade so zákonom. Konanie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby treba považovať za neprimerane dlhé, keďže na prvom stupni trvalo 97 dní a od podania sťažnosti zvoleným obhajcom 19. júna 2003 do prepustenia sťažovateľa z väzby uplynulo ďalších 33 dní. Zároveň tým bolo porušené aj právo na periodickú kontrolu dôvodnosti pozbavenia osobnej slobody, ktoré vyplýva z čl. 5 ods. 4 dohovoru.

2. K porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 50 ods. 3 ústavy (v sťažnosti uvedenému pod bodom IV) došlo podľa názoru sťažovateľa tým, že okresný súd potreboval 48 dní na rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby a ďalších 49 dní na doručenie uznesenia, ako aj tým, že sťažnosť podanú proti uzneseniu z 26. marca 2003 nepredložil vyššiemu súdu. Týmto priet'ahmi sa zabránilo sťažovateľovi opätovne požiadať o prepustenie z väzby.

Na základe výzvy ústavného súdu sa predseda okresného súdu podaním z 20. októbra 2003 doručeným ústavnému súdu 27. októbra 2003 vyjadril k podmienkam prijateľnosti podanej sťažnosti. V tejto súvislosti uviedol, že súhlasí s časťou III sťažnosti, v ktorej sa vytyka porušenie práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby bez zbytočných priet'ahov, v ostatnom však považuje sťažnosť za neopodstatnenú. Po doručení uznesenia ústavného súdu o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie predseda okresného súdu podaním z 5. februára 2004 doručeným ústavnému súdu 12. februára 2004 zopakoval, že zo strany okresného súdu došlo k pochybeniu pri rozhodovaní o zákonnosti väzby bez zbytočných priet'ahov.

V reakcii na podania predsedu okresného súdu sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu konštatoval, že predseda okresného súdu neuviedol žiadne dôvody na podporu svojho záveru o tom, že ďalšia časť sťažnosti nie je dôvodná.

II.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 3 Nt 16/03 vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 3 Nt 16/03-10 z 27. januára 2003 bol sťažovateľ z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzatý do väzby s účinnosťou od 25. januára 2003. Toto uznesenie potvrdil krajský súd svojím uznesením sp. zn. 7 Tpo 19/03 z 5. marca 2003. Ďalším uznesením okresného súdu č. k. 3 Nt 16/03-4 zo 7. januára 2003 bol sťažovateľovi ustanovený za obhajcu advokát JUDr. V. B.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 3 Nt 717/03 vyplýva, že sťažovateľ 6. februára 2003 doručil okresnému súdu žiadosť o prijatie peňažnej záruky na nahradenie väzby, pričom z odôvodnenia žiadosti vyplýva, že sťažovateľ namieta aj existenciu väzobných dôvodov. Ku žiadosti boli pripojené jednak prehlásenie Ing. S. o ponuke sumy 50 000 Sk ako peňažnej záruky, jednak aj súhlas sťažovateľa s tým, aby Ing. S. túto záruku zaňho zložil. Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 3 Nt 717/03 z 26. marca 2003 vyplýva, že okresný súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol ako nedôvodnú a zároveň per analogiam zamietol aj žiadosť sťažovateľa o prijatie peňažnej záruky na nahradenie väzby. Toto uznesenie prevzal sťažovateľ 14. mája 2003 a ustanovený obhajca JUDr. B. 19. mája 2003. Napokon z prípisu samosudcu JUDr. J. J. sp. zn. 3 Nt 717/03 zo 4. augusta 2003 je zistiteľné, že samosudca vrátil zvolenému obhajcovi JUDr. H. ním podanú sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, keďže po podaní obžaloby bol už sťažovateľ okresným súdom prepustený na slobodu.

Zo spisu 4 T 33/03 vyplýva, že presne nezisteného dňa bolo okresnému súdu predložené splnomocnenie zo 7. mája 2003, ktorým sťažovateľ poveril svojou obhajobou advokáta JUDr. H. Tak isto presne nezisteného dňa bolo okresnému súdu predložené substitučné splnomocnenie z 9. júna 2003, ktorým advokát JUDr. H. splnomocnil advokáta Mgr. R. T., PhD., aby v trestnej veci proti sťažovateľovi nahliadol do spisu okresného súdu sp. zn. 4 T 33/03 a tiež aby prevzal obžalobu. Okresný súd doručil Mgr. R. T., PhD. obžalobu 16. júna 2003. Podľa úradného záznamu zo 16. júna 2003 nahliadol Mgr. R. T., PhD. do spisu sp. zn. 4 T 33/03. Ďalej sa v spise nachádza ponuka spoločnosti AU SPOL, s.

r. o., Bratislava na prevzatie záruky za nápravu sťažovateľa, ako aj záznam zo 4. júla 2003 o prerokovaní prevzatia záruky kolektívom pracovníkov. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom 23. júla 2003 je zistiteľné, že okresný súd prijal záruku kolektívu pracovníkov spoločnosti AU SPOL, s. r. o., a sťažovateľa dňom 23. júla 2003 prepustil na slobodu. Tak sťažovateľ, ako aj prokurátor sa výslovne vzdali práva podať proti uzneseniu sťažnosť. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 8. október 2003. Z písomného vyhotovenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 4 T 33/03 z 23. júla 2003 vyplýva, že sa stalo právoplatným 23. júla 2003 a toho istého dňa bol daný aj príkaz na prepustenie sťažovateľa z väzby. Napokon zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 8. októbra 2003 sa dá zistiť, že sťažovateľ bol uznaný vinným podľa obžaloby a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom na dobu troch rokov.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (...)

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...)

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...)

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo (...), aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

„Článok 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú napríklad: právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou“ (III. ÚS 7/00).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych

intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „à bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybnit' zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33- 36, mutatis mutandis I. ÚS 18/03). Okrem toho ich čl. 5 ods. 4 dohovoru oprávňuje na skúmanie procedurálnych a hmotných podmienok, ktoré sú podstatné na to, aby v zmysle dohovoru bolo ich pozbavenie slobody „zákonné“. To znamená, že príslušný súd nielenže musí preskúmať súlad s procedurálnymi požiadavkami vnútroštátneho práva, ale tiež oprávnenosť podozrenia, na ktorom sa zatknutie zakladá, a legitimitu cieľa sledovaného zadržaním a následnou väzbou (napr. Butkevičius c. Litva, rozsudok ESLP z 26. marca 2002, § 43).

2.1. Podľa názoru ústavného súdu je možné z hľadiska základných práv, ktorých porušenie sa namieta, doterajší priebeh konania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby rozdeliť na tri obdobia. Je to 1) obdobie od podania žiadosti o prepustenie z väzby 6. februára 2003 do doručenia uznesenia o zamietnutí žiadosti 19. mája 2003, 2) obdobie od doručenia uznesenia 19. mája 2003 do podania sťažnosti proti uzneseniu zvoleným obhajcom 19. júna 2003, 3) od podania sťažnosti 19. júna 2003 do prepustenia sťažovateľa z väzby 23. júla 2003, resp. do vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku 8. októbra 2003.

V línií tohto prístupu je možné konštatovať, že obdobie od 26. marca 2003, keď okresný súd zamietol žiadosť sťažovateľa zo 6. februára 2003 o prepustenie z väzby na slobodu a jeho žiadosť o prijatie peňažnej záruky na nahradenie väzby, do 19. mája 2003, keď bolo doručené uznesenie okresného súdu sp. zn. 23 Nt 717/03 z 26. marca 2003, je

neprípustne dlhé a už len z tohto dôvodu nezodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z čl. 17 ods. 2 ústavy a z čl. 5 ods. 4 dohovoru a samo osebe postačuje na vyslovenie porušenia označených základných práv (pozri napr. I. ÚS 18/03), ako to napokon uznáva aj okresný súd.

2.2. V období od doručenia uznesenia 19. mája 2003 do podania sťažnosti proti uzneseniu zvoleným obhajcom JUDr. H. 19. júna 2003 nemožno podľa názoru ústavného súdu vytýkať okresnému súdu priet'ahy. Okresný súd sa v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Nt 717/03 do podania sťažnosti nedozvedel o tom, že ešte pred doručením jeho uznesenia došlo k zmene obhajcu sťažovateľa, keďže namiesto ustanoveného obhajcu JUDr. B. stal sa zvoleným obhajcom sťažovateľa JUDr. H. Táto informácia nebola okresnému súdu vo veci sp. zn. 3 Nt 717/03 dovedy poskytnutá. Okresný súd preto nemal dôvod v tomto období doručovať uznesenie JUDr. H. a zrejme bol toho názoru, že uznesenie nadobudlo právoplatnosť.

V období od podania sťažnosti proti uzneseniu 19. júna 2003 do prepustenia sťažovateľa z väzby 23. júla 2003 je možné hodnotiť postup okresného súdu so znakmi priet'ahov. Okresný súd sa doručením sťažnosti dozvedel o tom, že sťažovateľ mal už od 7. mája 2003 iného obhajcu, a to tým viac, že 6. júna 2003 bola podaná na okresnom súde proti sťažovateľovi obžaloba. Napriek tomu bol okresný súd v podstate nečinný vrátane prípadného predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie o podanej sťažnosti, čím bránil urýchlenému preskúmaniu dôvodnosti trvania väzby od 6. februára 2003.

2.3. Podľa názoru ústavného súdu však vzhľadom na osobitné okolnosti danej veci pre zistenie, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ods. 2 ústavy, nie je potrebné takto rozlišovať v postupe súdu medzi jednotlivými obdobiami, ale stačí zistenie ústavného súdu, že o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zo 6. februára 2003 nebolo právoplatne rozhodnuté do jeho prepustenia na slobodu 23. júla 2003, resp. až do rozsudku z 8. októbra 2003, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným podľa obžaloby a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom na dobu troch rokov.

V tejto súvislosti ústavný súd nemohol prehliadnúť predovšetkým to, že sťažovateľ bol vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že o jeho spornej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (*habeas corpus*) nebolo doteraz právoplatne rozhodnuté za situácie, keď sťažovateľ túto žiadosť o prepustenie na slobodu doplnil žiadosťou o prijatie peňažnej záruky na nahradenie väzby, keď o jeho rovnakej žiadosti z 12. mája 2003 vrátane žiadosti o nahradenie väzby prijatím záruky okresný súd vôbec nekonal a nerozhodol, keď tak urobil až 23. júla 2003, keď v podstate na základe rovnakej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu ho uznesením prepustil z väzby na slobodu „za prijatia záruky pracovníkov prevádzky Berlínka - Café restaurant Domenico spoločnosti AZ, s. r. o.“, t. j. záruky, ktorú okresný súd dostal už pri predchádzajúcej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Okresný súd pritom vôbec (procesne ustanoveným spôsobom) nereagoval na sťažnosť sťažovateľa z 19. júna 2003, ktorú prostredníctvom zvoleného obhajcu podal proti jeho uzneseniu z 26. marca 2003.

Na základe týchto skutkových zistení ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nereagoval na žiadosti a sťažnosti sťažovateľa na protiprávne držanie vo väzbe od 26. marca 2003, t. j. počnúc napadnutým rozhodnutím, ktorým zamietol žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a o jej nahradenie prijatím záruky, do jeho prepustenia na slobodu (uznesením z) 23. júla 2003, resp. do rozsudku z 8. októbra 2003, keď až v týchto rozhodnutiach okresného súdu je zahrnutá kontrola všeobecného súdu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru (mutatis mutandis König v. Slovensko, rozsudok EŠLP z 20. januára 2004, § 19 až 22). Inými slovami, na jeho žiadosti a sťažnosti *habeas corpus* nebola daná za uvedené obdobie okresným súdom žiadna primeraná súdna odpoveď vyžadovaná čl. 5 ods. 4 dohovoru (mutatis mutandis cit. rozsudok Butkevicius, § 44).

2.4. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru o namietanom porušení základných práv sťažovateľa vyplývajúcich z článku 17 ods. 2 ústavy, resp. z čl. 5 ods. 4 dohovoru. Preto ústavný súd vyslovil porušenie práv sťažovateľa zaručených v citovanom článku ústavy a dohovoru, tak ako je to uvedené v bode 1 tohto rozhodnutia.

3. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa ods. 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd s ohľadom na uvedené zvláštne okolnosti danej veci (pozri bod 2.3 tejto časti nálezu) dospel k záveru, že sú splnené podmienky na zrušenie rozhodnutia okresného súdu z 26. marca 2003, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

4. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Vyhovenie sťažnosti vo veci namietaných porušení základných práv, ako aj zrušenie rozhodnutia okresného súdu z 26. marca 2003 je podľa názoru ústavného súdu pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením, a preto mu primerané finančné zadosťučinenie nepriznal (*mutatis mutandis cit. König, § 29*), tak ako je to uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

5. Ústavný súd dospel k záveru, že nie je možné vyhovieť sťažovateľovi v časti, v ktorej sa domáhal vyslovenia porušenia svojich práv vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy. V tejto súvislosti treba uviesť, že z doterajšej (vyššie už citovanej) judikatúry ústavného súdu jednoznačne vyplýva, že tak právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby (obe práva ako súčasť práva na obhajobu) sú obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy, resp. v čl. 5 ods. 4 dohovoru. Preto tieto ustanovenia sú v pomere špeciality k všeobecným ustanoveniam čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy. Vzhľadom na uvedené sťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 4 výrokovej časti tohto rozhodnutia).

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa žiadal o priznanie náhrady trov konania za päť úkonov právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane právnej porady s klientom, spísanie ústavnej sťažnosti z 23. septembra 2003, spísanie doplnenia ústavnej sťažnosti z 10. novembra 2003, spísanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 10. novembra 2003 a spísanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu zo 17. februára 2004, vrátane režijných paušálov v celkovej sume 26 498,90 Sk (po zvýšení o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 % podľa § 22 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v spojení s § 10 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov). Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľa trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnych služieb (dva úkony po 4 270 Sk za rok 2003 a jeden úkon v sume 4 534 Sk za rok 2004), ako aj za tri režijné paušály (dva režijné paušály po 128 Sk za rok 2003 a jeden režijný paušál v sume 136 Sk za rok 2004, ktoré po zvýšení o daň z pridanej hodnoty 19 % predstavujú 16 030 Sk. Z uplatnených trov konania za dva úkony právnej služby, a to za spísanie doplnenia ústavnej sťažnosti z 10. novembra 2003, ako aj za spísanie stanoviska k vyjadreniu odporcu z 10. novembra 2003 nepriznal ústavný súd náhradu odmeny. Pokiaľ ide o doplnenie sťažnosti z 10. novembra 2003, požadované údaje bolo treba uviesť už v pôvodnej sťažnosti, a čo sa týka stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 10. novembra 2003, podľa názoru ústavného súdu postačilo priznanie odmeny za neskoršie vyjadrenie k stanovisku okresného súdu zo 17. februára 2004, keďže je v podstate totožné s vyjadrením k stanovisku okresného súdu z 10. novembra 2003. Preto ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania tak, ako to je uvedené v bode 5 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou nálezu“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2004